

визнання депутата недієздатним або обмеження його дієздатності; порушення вимог щодо несумісності мандата депутата з іншими посадами й видами діяльності (особливо в тих країнах, де основний закон передбачає жорсткий поділ державної влади на законодавчу, виконавчу та судову); припинення (втрати) його громадянства або набуття громадянства іншої країни; у разі розпуску (саморозпуску) парламенту; смерті депутата.

В деяких країнах конституційне законодавство визначає також особливі нехарактерні для більшості країн підстави припинення депутатських повноважень, наприклад, призов на дійсну військову службу.

Підкреслимо, що всі підстави припинення повноважень народних депутатів, крім випадку складення повноважень за особою заявою, настають незалежно від волі народного обранця.

### *Література*

1. *Безуглов А. А.* Советский депутат (государственно-правовой статус). — М.: Юридическая литература, 1971. — 221 с. — С. 29.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови: Журавський В. С. Конституційно-правовий статус народних депутатів та їх парламентських об'єднань. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2000. — 64 с. — С. 10.
3. *Шевченко Т. О.* Конституційні підстави припинення повноважень народних депутатів у країнах світу // Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції «Дні науки — 2006». Т. 29. — Право. — Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2006. — 111 с. — С. 52—56.
4. *Алебастрова И. А.* Конституционное право зарубежных стран: Схемы и комментарии. — М.: Юриспруденция, 2002. — 208 с. — С. 66.

*Є. І. Душак*, асистент кафедри конституційного та адміністративного права,  
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

### **ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ОРГАНІЗАЦІЯ СУДОВИХ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ»**

Самостійна робота студентів є однією із складових навчального процесу, що має на меті забезпечити засвоєння в повному обсязі навчальної програми, передбачає оволодіння складними

вміннями і навичками бачити зміст та мету роботи, організовувати власну самоосвіту, пізнавальну і розумову активність і самостійність, здатність до творчості. Необхідно звернути увагу, що самостійна робота повинна виконуватись студентом лише під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Вивчення дисципліни «Організація судових та правоохоронних органів» (надалі — ОСПО), як і будь-якої іншої дисципліни, потребує активної самостійної роботи. Оскільки позааудиторна робота менш регламентована, то вона вимагає більшого контролю з боку викладача, та особливої системи стимулювання, оскільки, не всі студенти виявляють бажання та свідомість, необхідні для організації власної самостійної роботи. Тому викладачеві необхідно спланувати роботу студента таким чином, щоб забезпечити, по-перше, раціональну систему стимулювання та мотивації до навчання, по-друге, контроль за виконанням самостійної роботи. Зокрема, встановлення строків для виконання певних самостійних завдань та чітке їх дотримання забезпечить не тільки стимулювання студента, а й буде віддзеркаленням систематичності, ефективності та організованості його самостійної роботи.

Одним із шляхів підвищення ефективності самостійної роботи студентів є її належна організація, що включає в себе не тільки формулювання завдань, встановлення строків, а й затвердження форми звітності (оформлення результатів) самостійної роботи (наприклад, у вигляді таблиці, форма якої затверджується викладачем). Єдина узгоджена форма для викладення результатів самостійної роботи значно спростить навчальний процес та перевірку. Звичайно, такі вимоги є доречними для самостійної роботи, передбаченої навчальним планом як обов'язкової до виконання. Що стосується наукової самостійної роботи, то тут доцільно обмежувати студента строками та лише певними вимогами щодо оформлення (наприклад, стосовно обсягу, шрифту тощо).

На практиці ефективним та корисним виявився розподіл викладачем самостійного завдання студента на частини та встановлення строків для виконання кожної з них. Таким чином, по-перше, студент обмежений певними часовим лімітом та змушений додатково осмислювати та робити висновки по кожній частині роботи, поетапно висвітлюючи викладачеві результати своїх напрацювань. По-друге, викладач має змогу не лише контролювати, а й координувати самостійну роботу студента.

Для підвищення ефективності самостійної роботи необхідно застосовувати різні форми такої роботи на вибір студента, наприк-

лад, виконання завдання в міні-групі, склад якої визначається викладачем, враховуючи побажання студентів. Це забезпечить взаємний контроль та допоможе розвинути навички роботи в групі, лідерські якості, що є необхідними майбутньому фахівцеві.

Враховуючи специфіку дисципліни «ОСПО», а саме, необхідність опрацювання великого обсягу законів та підзаконних актів, що регулюють діяльність судових та правоохоронних органів, на особливу увагу заслуговує робота з нормативно-правовими актами; підготовка аналітичних доповідей, наукових повідомлень, виконання різного роду індивідуальних завдань спрямованих на візуалізацію теоретичного матеріалу, залучення студентів до активної науково-дослідної роботи різного рівня складності тощо. Зокрема, схематичне зображення структури правоохоронних органів, виокремлення основних їх функцій та повноважень у таблицях, формування аналітичних таблиць із порівнянням компетенції конкретних правоохоронних органів (на вибір викладача) — все це дозволяє не лише краще засвоїти матеріал, а й швидше підготуватися до іспиту.

Кожен з видів самостійної роботи, залежно від рівня складності, повинен мати адекватне оцінювання, критерії якого повинні знати студенти ще до початку роботи, це буде не тільки їх стимулювати, а й акцентуватиме увагу на основних аспектах, які оцінюються. Також, необхідно презентувати найкращі самостійні роботи студентів під час практичних занять, оскільки це є не лише додатковим стимулом, а й прикладом вдалого вирішення того чи іншого самостійного завдання, що в подальшому дозволить іншим студентам, використовуючи позитивний приклад, підвищити ефективність своєї роботи.

*Є. В. Бурлай*, канд. юрид. наук,  
професор кафедри теорії, історії держави і права  
та конституційного права Українського державного  
університету фінансів та міжнародної торгівлі

## **НАВЧАЛЬНІ КУРСИ ТЕОРЕТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ В СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ЮРИСТА**

Предмет цього повідомлення уявляється особливо важливим не тільки з точки зору надання юристу фундаментального знання про право і сутність правового регулювання, а й у плані морально-етичного аспекту підготовки юристів, який винесено на спеці-